

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 404/2025-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium**, Teplická 7, Bratislava, IČO 31 787 088, zastúpenej ULC Čarnogurský s.r.o., Tvarožkova 5, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-45Cpr/18/2016 (do 31. mája 2023 pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 45Cpr/18/2016) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava III) v konaní sp. zn. B3-45Cpr/18/2016 (pôvodne v konaní sp. zn. 45Cpr/18/2016) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. B3-45Cpr/18/2016 konal bez zbytočných prietáhov po vrátení súdneho spisu zo strany odvolacieho súdu.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré jej **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** zaplatiť trovy konania právnomu zástupcovi sťažovateľky **949,17 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. apríla 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom mestského súdu v konaní uvedenom v záhlaví tohto uznesenia a Krajského súdu v Bratislave v neidentifikovanom konaní/konaniach. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov. Žiada tiež, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie celkovo 50 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 404/2025-16 zo 17. júla 2025 ju prijal v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 ods. 2 charty postupom okresného/mestského súdu v napadnutom konaní. Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť sťažovateľky odmietnutá.

3. Okresnému súdu bola 18. novembra 2016 doručенá žaloba bývalého zamestnanca sťažovateľky o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru zo strany sťažovateľky (i), o určenie, že dotknutý pracovný pomer medzi žalobcom a sťažovateľkou trvá (ii), spolu s uplatnením nároku na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru 1 414,50 eur mesačne od 16. novembra 2016 až do času, keď mu sťažovateľka umožní pokračovať v práci (iii).

4. Medzitýmnym rozsudkom okresného súdu č. k. 45Cpr/18/2016-236 z 29. januára 2019 bolo rozhodnuté, že okamžité skončenie pracovného pomeru z 9. septembra 2016 dané žalobcovi podľa § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce je neplatné a že pracovný pomer medzi žalobcom a sťažovateľkou, ktorý vznikol na základe pracovnej zmluvy z 30. októbra 2013, naďalej trvá. Proti medzitýmnmu rozsudku okresného súdu z 29. januára 2019 podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté rozsudkom krajského súdu č. k. 14CoPr/2/2020-342 z 22. júna 2021 tak, že bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie.

5. Rozsudkom okresného súdu č. k. 45Cpr/18/2016-791 z 27. apríla 2023 bolo rozhodnuté, že sťažovateľka je povinná zaplatiť žalobcovi 14 145 eur brutto (výrok I), vo zvyšnej časti bola žaloba žalobcu zamietnutá (výrok II) a sťažovateľke bol priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 16,68 % (výrok III). Proti tomuto rozsudku okresného súdu obe strany sporu podali odvolania, o ktorých do podania ústavnej sťažnosti nebolo krajským súdom rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka uviedla, že predmetný spor nie je nijak výnimočný a ani po právnej a skutkovej stránky mimoriadne náročný. Vec preto možno zaradiť do štandardnej rozhodovacej praxe súdov. Žiadnym spôsobom neprispela k vzniku prietahov v tejto veci a na každom nariadenom

pojednávani bola zastúpená svojím právnym zástupcom, pričom po celú dobu poskytovala maximálnu súčinnosť.

7. Sťažovateľka konštatovala, že táto vec trvá neúmerne dlho (takmer 9 rokov), čo výrazne presahuje primeranú dĺžku, ktorú možno od justičného systému očakávať. Ide o konanie, ktoré sa dotýka základných existenčných istôt osôb. V tomto prípade strany sporu majú právo na osobitnú starostlivosť zo strany súdov a na rýchle meritórne rozhodnutie, na čo však v tejto veci nebolo neprihliadnuté. Súdny svojou nečinnosťou a neefektívnym postupom v simplexnej právnej veci zapríčinili zbytočné prietahy, pretože nepostupovali v intenciách čo najrýchlejšieho a najefektívnejšieho prerokovania a ukončenia tejto veci. Súdy prehľujú zbytočnými prietahmi sťažovateľkin stav právnej neistoty, ktorého odstránenie je primárnou esenciou súdneho konania.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

8. Mestský súd uviedol, že v napadnutom konaní došlo k prietahom, keď od 23. augusta 2023 do 16. júna 2024 nekonal plynule. Strany sporu navrhovali dôkazy na preukázanie sporných skutkových tvrdení týkajúcich sa uplatňovaného priemerného mesačného zárobku žalobcu za rozhodné obdobie a predkladali viaceré listinné dôkazy. Mestský súd tiež poukázal na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky viackrát žiadal o odročenie pojednávania.

9. Ústavný súd nezaslal vyjadrenie mestského súdu na repliku sťažovateľke, keďže ústavnú sťažnosť, vyjadrenie mestského súdu a informácie o priebehu napadnutého konania ním zistené z vyžiadaného súdneho spisu považoval za dostatočné z hľadiska ich relevancie pre meritórne rozhodnutie o tejto ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, IV. ÚS 205/03, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (napr. II. ÚS 26/95,

II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 10/98, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v napadnutom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

IV.2. Posúdenie veci:

13. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je určenie, či pracovný pomer trvá, a posúdenie nároku žalobcu z jeho neplatného skončenia. Povaha pracovnoprávných sporov si vyžaduje zvýšenú starostlivosť konajúceho súdu o naplnenie účelu súdneho konania. Inými slovami, ide o vec, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu všeobecného súdu. Ústavný súd uvádza, že z dôvodu opakovane podávaných vyjadrení strán sporu možno považovať prerokúvanú vec po skutkovej stránke za zložitejšiu. Na túto skutočnosť ústavný súd prihliadol pri určení výšky finančného zadost'učinenia s'ťažovateľke. Zároveň ústavný súd konštatuje, že ani prípadná právna a skutková zložitosť veci nemôže žiadnym spôsobom ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ktoré nie je dosiaľ právoplatne skončené v celom merite veci.

14. Pokiaľ ide o kritérium správania strany sporu, ústavný súd uvádza, že pojednávanie nariadené na 22. november 2022 bolo odročené na 10. január 2023 z dôvodu neodkladnej pracovnej cesty právneho zástupcu s'ťažovateľky do zahraničia, ktoré následne bolo opätovne odročené na 28. február 2023 z dôvodu neodkladnej pracovnej cesty právneho zástupcu s'ťažovateľky. Ústavný súd uvádza, že z objektívnych dôvodov na strane s'ťažovateľky sa neuskutočnili už uvedené pojednávania, čo tiež oddialilo meritórne rozhodnutie okresného súdu. Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd nezistil iné skutočnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany s'ťažovateľky. Ústavný súd preto musí prisvedčiť tvrdeniu s'ťažovateľky, že rešpektovala zákonom ustanovené lehoty a včas reagovala na výzvy okresného/mestského súdu.

15. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného/mestského súdu v napadnutom konaní.

16. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie prebiehalo na okresnom/mestskom súde približne 6 rokov a 11 mesiacov rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené v celom merite veci. V čase podania ústavnej s'ťažnosti bolo právoplatne rozhodnuté o neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a že pracovný pomer medzi žalobcom a s'ťažovateľkou naďalej trvá (bod 4), čím v tejto časti bola odstránená právna neistota s'ťažovateľky. Ústavný súd aj na túto skutočnosť prihliadol pri určení výšky finančného zadost'učinenia s'ťažovateľke. O nároku žalobcu z neplatne skončeného pracovného pomeru bolo rozhodnuté vo veci samej neprávoplatne (bod 5), pričom o tejto otázke sa od 26. mája 2025 vedie odvolacie konanie na krajskom súde pod sp. zn. 14CoPr/7/2025.

17. Okolnosťou, ktorá narušila plynulosť napadnutého konania, bola nečinnosť mestského súdu v trvaní približne 9 mesiacov, a to v období od 8. septembra 2023, keď bola na vedomie doručená sťažovateľke odvolacia duplika žalobcu, do 18. júna 2024, keď bol súdny spis doručený krajskému súdu na účely rozhodnutia o odvolaní sťažovateľky proti meritórnemu rozhodnutiu okresného súdu z 27. apríla 2023.

18. Ústavný súd poukazuje aj na nesústredenú činnosť okresného súdu, ktorý do súdneho spisu nezažurnalizoval odvolanie žalobcu proti jeho rozsudku z 27. apríla 2023. Po vykonaní úkonov súvisiacich s podaným odvolaním sťažovateľky bol 18. júna 2024 súdny spis predložený krajskému súdu, ktorý viedol dané odvolacie konanie pod sp. zn. 14CoPr/8/2024. Podaním doručením mestskému súdu 13. septembra 2024 žalobca urgoval, aby mestský súd začal vykonávať úkony súvisiace s jeho podaným odvolaním. Prílohu danej urgencie žalobcu tvorili dôkazy preukazujúce doručenie daného odvolania žalobcu okresnému súdu. Po zistení tejto skutočnosti zo strany odvolacieho súdu bol 1. októbra 2024 súdny spis vrátený mestskému súdu ako predčasne predložený, pretože vo vzťahu k odvolaniu žalobcu bol zo strany mestského súdu opomenutý postup podľa § 373 ods. 3, resp. § 374 Civilného sporového poriadku. Z tohto dôvodu možno dĺžku (druhého) odvolacieho konania (skoro 4 mesiace) pričítať na ťarchu mestského súdu. Daná nesústredená činnosť mestského súdu následne znamenala dodatočné samostatné vykonanie úkonov súvisiacich s podaním odvolaním žalobcu, čím sa zbytočne oddialilo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej.

19. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej aj neefektívna a nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

20. Ústavný súd preto konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená nečinnosťou okresného/mestského súdu a tiež jeho nesústredenou činnosťou. Postupom okresného/mestského súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 ods. 2 charty (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. S ohľadom na uvedené, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené v celom merite veci, podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd prikázal mestskému súdu, aby v ňom konal bez zbytočných prietáhov po vrátení súdneho spisu zo strany odvolacieho súdu (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Finančné zadost'učinenie

22. Sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadost'učinenia 30 000 eur vo vzťahu k okresnému/mestskému súdu, keďže nesplnením svojich procesných podmienok ustanovených zákonom je zamedzené jej právo domôcť sa právoplatného rozhodnutia v napadnutom konaní

a existujúcimi priet'ahmi na strane okresného/mestského súdu je udržiavaný stav jej právnej neistoty.

23. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

24. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení jeho výšky ústavný súd musí zohľadniť konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä predmet a dĺžku rozhodovania okresného/mestského súdu, povahu a rozsah práv sťažovateľky, ktoré boli porušené, a jeho význam pre sťažovateľku. Z hľadiska kritéria významu pre sťažovateľku ústavný súd konštatuje, že táto ako právnická osoba nemôže pociťovať právnu neistotu v takej miere ako žalobca (fyzická osoba), pre ktorého môže mať prepustenie zo zamestnania až existenčné následky. Momentálne právna neistota sťažovateľky sa týka len výšky nároku žalobcu z neplatne skončeného pracovného pomeru, ktorý vznikol ako právny následok jej nezákonného postupu.

25. Na základe komplexného posúdenia uvedených kritérií dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľke 1 000 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd zároveň nevyhovel časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie vo vzťahu k okresnému/mestskému súdu nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Pri výpočte trov právneho konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

27. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden celý úkon právnej služby vykonaný v roku 2025 zodpovedá sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2024, ktorá bola 1 484 eur). Režijný paušál za jeden úkon právnej služby v roku 2025 je 14,84 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

28. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným súdom 949,17 eur vrátane dane z pridanej hodnoty (právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane), a to za 2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2025, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a písomné podanie ústavnej sťažnosti, dvakrát paušálnu náhradu hotových výdavkov v roku 2025 (bod 4 výroku tohto nálezu).

29. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu